
Zwalczanie nieuczciwej konkurencji

Dr Agnieszka Sztoldman

Konkurencja = klientela

- **Art.76 Konstytucji**

- Zasada uczciwej konkurencji i ochrony interesów konsumentów jest jedną z zasad Konstytucyjnych
 - Swoboda działalności gospodarczej oznacza, że przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słusznym interesów konsumentów.
-

System ochrony własności intelektualnej - prawo krajowe

- **Ustawa z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji**
 - **Ustawa z 20.06.2000 r. Prawo własności przemysłowej**
 - **Ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych**
 - **Ustawa z 27.07.2001 r. o ochronie baz danych**
-

Europejskie reguły konkurencji

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)

- ❑ Przepisy skierowane do przedsiębiorstw
 - Zakaz praktyk ograniczających konkurencję (*antitrust*)
 - Przeciwdziałanie nadmiernej koncentracji (*merger control*)

- ❑ Przepisy skierowane do Państw
 - Regulacje pomocy publicznej

System prawa konkurencji i konsumentów - prawo krajowe

- Ustawa z 16 lutego 2007 **o ochronie konkurencji i konsumentów**
 - Ustawa z 16.04.1993 r. **o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji**
 - Ustawa z 23 sierpnia 2007 r. **o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym**
 - Ustawa z 15 grudnia 2016 r. **o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi**
-

-
- **Ustawa z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji**
 - Ustawa jest regulacją prawa prywatnego
 - Zasady przyjęte w ustawie opierają się **na ochronie uzasadnionych interesów gospodarczych.**
 - Ustawa opiera się na konstrukcji deliktu - czynu niedozwolonego - czynu nieuczciwej konkurencji
-

Systematyka ustawy

- **Art.1 - Cel ustawy**
 - **Art.2 - Zakres podmiotowy**
 - **Art.3 - Klauzula generalna**
 - **Art.5-17 - Katalog czynów nieuczciwej konkurencji**
 - **Art.18-22 - Odpowiedzialność cywilna**
 - **Art.23-27 - Odpowiedzialność karna**
-

Cel i charakter ochrony w uznk

- **Art. 1 UZNK**
 - „Ustawa reguluje zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji w działalności gospodarczej, w szczególności produkcji przemysłowej i rolnej, budownictwie, handlu i usługach - w interesie **publicznym, przedsiębiorców oraz klientów**”
 - Głównym celem uznk jest zapewnienie rozsądnej ochrony przedsiębiorcom, którzy dokonują inwestycji w szeroko pojmowaną działalność innowacyjną i gospodarczą oraz zwalczanie form niełojalnej konkurencji
-

Art. 2 uznk
Pojęcie przedsiębiorcy

- **Art.2 uznk - Przedsiębiorca**

- **Przedsiębiorcami, w rozumieniu ustawy, są:**
 - **osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej,**
 - **które prowadząc, chociażby ubocznie, działalność zarobkową lub zawodową**
 - **uczestniczą w działalności gospodarczej.**
-

- Pojęcie przedsiębiorcy zdefiniowane w art. 2 uznk nie jest identyczne z pojęciem „przedsiębiorcy” występującym w innych ustawach ani dawnym pojęciem „podmiotu gospodarczego”
 - **art.43 (1) k.c.** osoba - prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową;
 - **art.4 ust.1 ustawy o Swobodzie Działalności Gospodarczej** (osoba - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą);
 - **art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów** (def. szczególna)
-

- Ustawa o **Krajowym Rejestrze Sądowym**
 - **Art. 479 (2) par.2 kpc** - osoba, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową
 - **„przedsiębiorca”** - wolne zawody (architekci, lekarze)
 - samorządy zawodowe (adwokaci, radcy prawni, notariusze, rzecznicy patentowi)
 - Orzecznictwo ETS
-

UZNK

- Na podstawie art. 2 uznk „przedsiębiorcą” jest każda osoba prowadząca działalność gospodarczą zarobkowo lub zawodowo, **bez względu na to czy działalność jest jego działalnością główną czy uboczną**
 - oraz niezależnie od tego czy **został on lub nie został wpisany do rejestru przedsiębiorców lub ewidencji działalności gospodarczej**, czy też wpisowi nie podlegał.
 - Rozstrzyga zatem **faktyczne uczestniczenie** w działalności gospodarczej i związane z nią uczestniczenie w obrocie
-

- **Forma prawna** osoby prowadzącej taką działalność nie ma znaczenie decydującego (stowarzyszenia, fundacje, partie polityczne, związki zawodowe, izby gospodarcze)
 - Dla uznania konkretnego podmiotu za przedsiębiorcę w rozumieniu ustawy nie ma znaczenia czy jego działalność zarobkowa lub zawodowa **jest prowadzona legalnie**
 - Nie jest konieczne, aby przedmiotowa działalność zarobkowa lub zawodowa była prowadzona w sposób trwały (ciągły). **Wystarczy podejmowanie jej sporadycznie**
-

- ***Działanie w celu osiągnięcia zysku (zarobkowe) nie jest konieczną przesłanką zakwalifikowania określonego podmiotu jako przedsiębiorcy w rozumieniu art.2 uznk***

(por. wyrok z 22.10.2003, II CK 161/02, OSNC 2004, nr 11, poz.186)

- **Przedsiębiorstwo** (w znaczeniu przedmiotowym)
 - **Art.55 (1) k.c.**
 - Katalog składników przedsiębiorstwa ma charakter przykładowy
 - Przedsiębiorca - przedsiębiorstwo - tzw. prawo do klienteli
 - Teoria własności przedsiębiorczej i prawa do klienteli - F. Zoll
 - Roubier (1935) klientela ma wartość ekonomiczną a nie prawną.
-

- **Klientela** - całokształt funkcjonalnie powiązanych i zindywidualizowanych elementów składających się na korzystne nastawienie odbiorców do świadczeń przedsiębiorstwa (wolnego zawodu) stwarzające dla przedsiębiorcy (osoby wykonującej wolny zawód) szanse zarobkowe. *B. Sołtys (Klientela-Przedsiębiorstwo-Wolny Zawód)*
 - **Dobra renoma** przedsiębiorstwa oraz przywiązana doń klientela mają znaczenia dla funkcjonowania przedsiębiorstwa i w istotny sposób podnoszą jego wartość. Nie są to jednak składniki, pod względem prawnym, mające taką samą sytuację jak inne wymienione w art. 55 (1) k.c.
-

- **Pojęcie klienta i kontrahenta**

- W uznk po pojęciem klienta należy rozumieć, tak **kontrahentów przedsiębiorcy, (B2B)** będących sami przedsiębiorcami, jak i **konsumentów (B2C)** oraz inne osoby pozostające w stosunkach prawnym z przedsiębiorcą, a nie posiadające statusu przedsiębiorcy lub konsumenta.
 - Chodzi tutaj o stowarzyszenia, fundacje, związki zawodowe, partie polityczne, etc.
-

Art. 3 uznk
Klauzula generalna

Czyn nieuczciwej konkurencji

- **Art.3 ust.1 UZNK - Klauzula generalna**
 - **"Czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta"**
 - **Sprzeczność z prawem (aktami normatywnymi)**
 - **Dobrymi obyczajami**
 - **Ochrona interesu innego przedsiębiorcy lub klienta**
-

- **Klauzula generalna**
 - **Uniwersalny zakaz nieuczciwej konkurencji**
 - **Określa w sposób ogólny czyn nieuczciwej konkurencji.**
 - **Odsyła do systemu ocen i norm pozaprawnych**
 - **Przenosi ocenę stanu faktycznego na sędziego rozstrzygającego spór**
-

UZNK

- Roszczenia w uznk są wywodzone z istniejącej **sytuacji faktycznej**. Nie są to roszczenia oparte na podstawie prawa podmiotowego - prawa wyłącznego.
 - W przypadku kolizji pomiędzy stronami, które domagają się ochrony swojego dobra, dochodzi do rozstrzygnięcia, które dobro jest wcześniej stworzone lub z którego wcześniej rozpoczęto korzystanie (**zasada pierwszeństwa**)
 - W konkretnych przypadkach może dochodzić do oceny naruszenia **pozycji rynkowej**
-

- **Klauzula generalna pełni trzy funkcje:**
 - **Funkcja definicyjna**
 - **Funkcja uzupełniająca**
 - **Funkcja korygująca**
-

- **Funkcja definicyjna**

- **Każdy czyn nieuczciwej konkurencji powinien spełniać przesłanki z art. 3 ust. 1 uznk**
 - **Dotyczy to również czynów opisanych szczegółowo w art.3 ust.2**
 - **Granice swobody działalności gospodarczej określone są ramami pojęcia uczciwej konkurencji**
 - **Sprecyzowanie hipotez następuje dzięki rozwojowi orzecznictwa**
-

- **Funkcja uzupełniająca**

- Zachowania występujące w działalności gospodarczej spełniające przesłanki art.3 ust.1 uznk są czynami nieuczciwej konkurencji, na podstawie klauzuli generalnej
 - Art.3 ust.1 uznk daje podstawy budowania tzw. **nienazwanych czynów nieuczciwej konkurencji**
 - Art.3 ust.2 zawiera przykładowe wyliczenie **nazwanych czynów nieuczciwej konkurencji**
-

- **Funkcja korygującą**
 - brak przesłanki naruszenia interesu przedsiębiorcy lub klienta uchyla odpowiedzialność
 - zarzut *venire contra factum proprium* (zasada czystych rąk)
 - brak lojalności pomiędzy kontrahentami
 - długotrwałe tolerowanie naruszeń reguł konkurencji
-

Czyn nieuczciwej konkurencji

- **Przesłanki czynu nieuczciwej konkurencji:**

- **działanie**

- **sprzeczne z prawem**

lub

- **dobrymi obyczajami,**

- **zagrożenie lub naruszenie interesu**

- **innego przedsiębiorcy lub klienta.**

▪ **Działanie**

- Zachowanie może być działaniem lub zaniechaniem. Czyny nieuczciwej konkurencji są zdarzeniami prawnymi należące do czynów niezgodnych z prawem.
 - Działaniem w obrocie gospodarczym jest szeroki krąg zachowań, które mogą mieć wpływ na bieżące lub przyszłe wyniki działalności przedsiębiorców oraz na interesy klientów i interes publiczny.
 - Czynami takimi są działania lub zaniechania skierowane do osób trzecich. Niedozwolone zachowanie nie musi mieć charakteru publicznego.
-

- **Sprzecznosc z prawem**

- **Bezprawność - jest cechą działania polegającą na sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego.**
 - **Nie jest badana wina sprawcy, nie jest też konieczne istnienia zamiaru konkurenta wprowadzania w błąd lub zamiaru wdarcia się w cudzą klientelę.**
 - **Brak bezprawności wykazuje pozwany - art.6 k.c. (SA w Poznaniu, 24.04.1992 r. I Acr 204/92, Wok. 1993, Nr 2, s.30).**
-

UZNK

- Sprzeczne z prawem są czyny zabronione i sprzeczne z sankcją karną (KK, KW, PWP, Pr.aut)
 - Czyny zakazane **przepisami administracyjnymi** (jakość towarów, wymogi bezpieczeństwa, oznaczenia towarów, prawo farmaceutyczne, o napojach spirytusowych, etc. Wody źródlane)
 - Czy, brak koncesji nie stanowi wystarczające przesłanki naruszenia art.3 uznk
 - Czyny zabronione i zagrożone **sankcjami dyscyplinarnymi** (kodeksy deontologiczne)
-

UZNK - sprzeczność z prawem

- Ocena bezprawności może być przeprowadzona a **podstawie prawa ochrony konkurencji i ustawy o nieuczciwych praktykach rynkowych**
 - Czyny zabronione przepisami **prawa cywilnego**
 - Naruszenie zasady swobody umów 353¹ k.c.
 - Sprzeczne z prawem są naruszenia polegające na kwalifikowanym niewykonywaniu umów
 - **Zakazy konkurowania i zakazy konkurencji**
-

UZNK - sprzeczność z dobrymi obyczajami

❖ Sprzeczność z dobrymi obyczajami

- Dobre obyczaje nie będąc normami prawnymi są niewątpliwie normami postępowania
 - Ich odpowiednikami są „zasady współżycia społecznego” oraz „ustalone zwyczaje”
 - Kryterium ocen o charakterze **moralno-etycznym**
 - Treścią tych zasad są elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego
-

UZNK - sprzeczność z dobrymi obyczajami

- Treść dobrych obyczajów oraz podmiotowy i przedmiotowy zakres powinności ich przestrzegania wymaga dookreślenia i konkretyzacji.
 - **Dobre obyczaje** - określenie jest bardzo ogólne i nie wskazuje do jakiego systemu ocen pozaprawnych przepis odsyła - **kryteria aksjologiczne**
 - zasady poprawności zawodowej,
 - zasady dobrej wiary,
 - uczciwe zwyczaje w dziedzinie przemysłu lub handlu
-

- **Kryterium ekonomiczno-funkcjonalne**
 - Zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania konkurencji, poprzez rzetelne i niezafałszowane współzawodnictwo jakością, ceną, i innymi pożądanymi przez klientów cechami oferowanych towarów lub usług
 - Konkurencja powinna oparta na racjonalnych ocenach i umożliwiać rozstrzygania jakie postępowanie jest **dozwolone a jaki zabronione** w działalności gospodarczej
 - **Obiektywizacja ocen** nie wymaga wykazania winy, zamiaru naruszenia cudzego interesu - **ochrona inwestycji**
-

- **Zagrożenie lub naruszenie cudzego interesu**
- Naruszenie interesu musi dotyczyć interesu mającego postać realną i istotną, w rozumieniu funkcjonowania obrotu gospodarczego
- *„Pojęcie ochrony interesów przedsiębiorcy jest określone stanem korzystnie już ukształtowanym dla przedsiębiorcy bądź takim stanem, który dopiero w przyszłości może dla niego stanowić źródło korzyści rzeczywistych lub tylko oczekiwanych”*

(uchwała SN z 23.02.1995 r., III CZP 12/95, MoP 1995, nr 10, s. 308).

UZNK

- Ochrona w uznk dotyczy przypadków mających pewną doniosłość (**nie dotyczy przypadków bagatelnych**)
 - W zakresie naruszenia interesu może być badany stopień naruszenia lub zagrożenia
 - Przesłanka naruszenia interesu ma znaczenie dla legitymacji procesowej
 - W szczególności ta przesłanka jest istotna w postępowaniach zabezpieczających
-

UZNK

- Wykazanie naruszenia interesu

Czyny nieuczciwej konkurencji w zakresie oznaczeń

- **Wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa** (art.5-7 uznk)
 - **Fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów lub usług** (art.8-9 uznk)
 - **Wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług** (art.10 uznk)
-

Czyny nieuczciwej konkurencji - Art.5-10

- **Wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa („grand hotel”)**

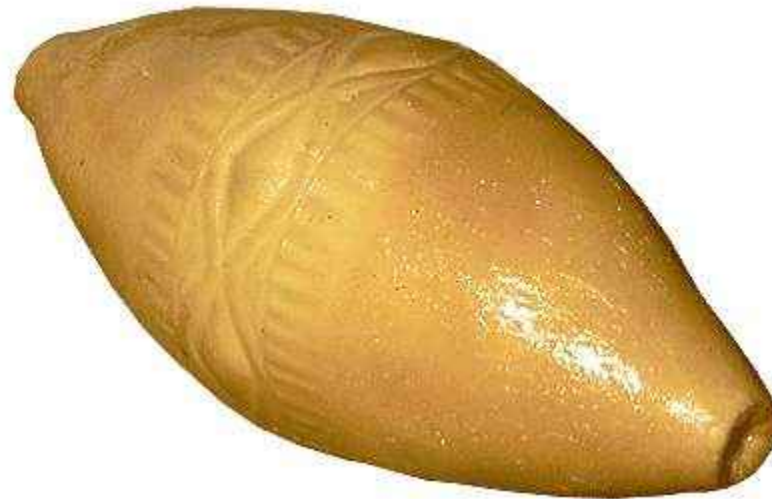
- Wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług

Czyny nieuczciwej konkurencji - Art.5-10

- **Fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów lub usług („oscypek”)**

➤ **oscypek**

Orzecznictwo

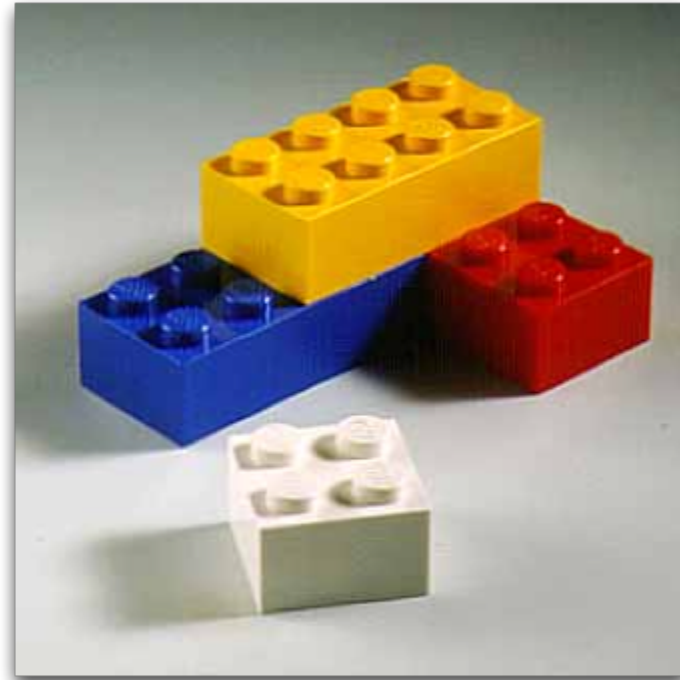
- Podział przedsiębiorstwa

Polmos

Czyny nieuczciwej konkurencji - Art.11 - 12

- **Naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa (know-how)**
 - **Nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy**
 - **Np. podkupywanie pracowników**
-

Czyny nieuczciwej konkurencji - Art. 13

- **Naśladownictwo**

Czyny nieuczciwej konkurencji - Art.15

- **Utrudnianie dostępu do rynku**
 - **Dyskryminacja**
 - **Nieuczciwe ceny (dumping)**
 - **Bojkot**
 - **Sprzedaż promocyjna**
 - **Opłaty półkowe**
-

Czyny nieuczciwej konkurencji - Art.14 - 16 - 17

- Pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie
 - Nieuczciwa reklama
 - reklama wprowadzająca w błąd
 - reklama porównawcza
 - reklama ukryta (kryptoreklama)
 - reklama sprzeczna z dobrymi obyczajami
-

Czyny nieuczciwej konkurencji - Czyny nienazwane

- **Naruszenie renomy**
 - **Nieuczciwe naśladowanie (pasożytnictwo)**
 - **Abuzywna rejestracja domen internetowych**
 - **Wdzieranie się w cudzą serię produktów**
-

Czyny nieuczciwej konkurencji

- Pasożytnictwo/naruszenie renomy („vegeta” - „kucharek”)

Czyny nieuczciwej konkurencji - naruszenie renomy

- **Apple iPad vs. Samsung Galaxy**

-
- Kumulatywna ochrona

Roszczenia i sankcje w związku z naruszeniem stanu tajemnicy - art.18 Droga procesu sądowego

- **Roszczenie o zaniechanie**
 - **Roszczenie o usunięcie skutków niedozwolonych działań**
 - **Roszczenie o złożenie jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie**
 - **Roszczenie o naprawienie wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych**
-

Roszczenia i sankcje w związku z naruszeniem stanu tajemnicy - art.18

- **Roszczenie o wydanie bezpodstawnie uzyskanych korzyści na zasadach ogólnych**
 - **Roszczenie o zasądzenie odpowiedniej sumy pieniężnej na określony cel społeczny związany ze wspieraniem kultury polskiej lub ochroną dziedzictwa narodowego**
 - **Wniosek o orzeczenie o wyrobach, ich opakowaniach, materiałach reklamowych, i innych przedmiotach bezpośrednio związanych z czynem nieuczciwej konkurencji**
-